

„Infootsing internetist 2019“ eelvooru küsimused ja vastused

1. Palun saada meile allika pealkiri ja link, mille alt saaks kätte maailma kõige esimese värviraamatu faili. Fail peab olema puhas - nii, et saab ise välja trükkida ja värvida!
2p

Vastus: „The florist :containing sixty plates of the most beautiful flowers regularly disposed in their succession of blowing. To which is added an accurate description of their colours with instructions for drawing and painting according to nature : being a new work intended for the use & amusement of gentlemen and ladies delighting in that art.“

Allikas: <http://botanicus.org/page/2559670>

Paljud olid välja toonud selle värviraamatu, kuid see on oluliselt hilisem:

THE LITTLE FOLKS PAINTING BOOK, blogis Girls and Boys in Storyland Allikas: <https://girlsandboysinstoryland.wordpress.com/2012/04/14/the-little-folks-painting-book/>

2. Kui vanalt astus esimene eesti talupoeg Tartu ülikooli ja mida ta õppis? 3p

Vastus: 26-aastasena, õppis matemaatikat. NB! Kuna meid huvitasid siin õppija vanus ning eriala, siis õige nime (nimeks oli talupojal tõesti Karl Williams) eest punkti ei tule.

Allikas: Artikkel „Esimene talupoeg Tartu Ülikoolis“, Esmaspäev: Piltidega Nädalaleht, 15. juuli, 1939, lk 5. <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=esmaspaev19390715.2.22>

Peame vajalikuks kommenteerida ka seda vastust. „Esmaspäeva“ artiklis seda ei mainita, kuid hiljem on ajaloolased siiski pööranud tähelepanu asjale, et Karl (Vilumsi poeg) võib olla küll Eestimaal elanud, kuid siiski läti päritolu talupoeg. Hiio (2016) mainib eesti päritolu talupoegadena Tartu ülikoolis hoopis Philipp Jürgensohni Kariste mõisast ja Johann Laalandi Vana-Kuuste mõisast.

Allikas: Hiio, T. (2016). Meie võõrad ja meie omad. Saksastumisest, ülikooliharidusest ja karjäärast Heinrich Rosenthalist Feliks Urbanini. Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi, XLIV, Rahvusülikooli omad ja võõrad. Lk 9-36. https://www.muuseum.ut.ee/sites/ajaloomuuseum/files/pildid/TYAK_2016_web.pdf

3. Millises raamatukogus on võimalik kuulata Gaudeamuse vanimat teadaolevat versiooni? 2p

Vastus: Gaudeamust saab kuulataval kujul esitada mitmel moel (deklameerides luuletusena, lauldes lauluna, esitades instrumentaalpalana), samuti võib seda kuulata nii raamatukogudes kui ka teistes mäluasutustes. Küsimust koostades olime pidanud silmas eeskätt raamatukogusid, seega **Eesti Rahvusraamatukogus** (lihtsa vastuse eest 0,5 punkti) asuvaid salvestisi „So klingt es am deutschen Rhein“ (Saksamaa : Odeon, 19?? – mõne plaadil oleva laulu kirjutamise aasta järgi võib seda tegelikult dateerida II Maailmasõja järgseks, isegi 1950ndate algusesse) ja „Old Heidelberg“ (USA : London [sic!], 195-?). Samasse perioodi jääb ka Saksa Rahvusraamatukogus (Leipzigis) hoiul olev salvestis 1952. aastast. Tegemist ei ole aga kaugeltki Gaudeamuse vanimate salvestistega, kogu maailma raamatukogusid hõlmates pöörame tähelepanu **Taani Kuninglikule Raamatukogule** (keerukama vastuse eest 1 punkt), kust võib leida 1900. aastast pärit salvestise Max Wiedermannilt ja 1910. aastal dateeritud salvestisele **USA Kongressi Raamatukogus**, kus võib leida salvestise Arthur Pryori ansambliilt, mille „Discography of American Historical Recordings“ dateerib 1910. aastal salvestatuks. Ning vihjates selle vastuse algusele: Gaudeamust on deklameerinud Otto von Bismarck 1889. aastal, vastav salvestis asub aga Thomas Edison National Historical Parkis - see on variant, millele esialgu küsimuste koostamisel ei mõeldud, kuid väärt siiski üht boonuspunkti!

Allikad:

- „So klingt es am deutschen Rhein“ (Eesti Rahvusraamatukogu) –
https://www.ester.ee/record=b2147531*est
- „Old Heidelberg“ (Eesti Rahvusraamatukogu) –
https://www.ester.ee/record=b2621325*est
- „Gaudeamus igitur“ (Saksamaa Rahvusraamatukogu) –
<https://portal.dnb.de/opac.htm?method=simpleSearch&cqlMode=true&query=idn%3D1003063942>
- „Gaudeamus igitur“ (Taani Kuninglik Raamatukogu) –
<https://www.worldcat.org/title/gaudeamus-igitur-burschen-heraus-studentenlied-studentenlied/oclc/990195439?referer=di&ht=edition>
- „Old Heidelberg“ (USA Kongressi Raamatukogu) –
<http://www.loc.gov/jukebox/recordings/detail/id/8058>
- Info Arthur Pryori ansambli kohta „Discography of American Historical Recordings“ saidil –
https://adp.library.ucsb.edu/index.php/talent/detail/17981/Arthur_Pryors_Band_Musical_group
- Otto von Bismarck deklameerib Gaudeamust (algab klipis 00:30 juurest) –
http://www.openculture.com/2012/02/thomas_edisons_1889_recording_of_otto_von_bismarck_discovered.html

4. Nimeta üks e-pood, kus on võimalik reaajas jälgida, mis raamatuid inimesed üle maailma hetkel ostavad. 2p

Vastus: Book Depository

Allikas: <https://www.bookdepository.com/live> (soovisime linki just sellele reaajas jälgimise lehele!)

Vastuseks ei sobi registreerumist ja sisse logimist nõudvad ressursid (nt <http://www.bookstat.com>).

5. Kui palju kordi on 2018. aasta novembri seisuga järelkuulatud kõige populaarsemat Vikerraadio saadet? 2p

Vastus: Ligi 3 miljonit korda.

Allikas: <https://vikerraadio.err.ee/877478/kuulajate-lemmiksaade-mustiline-venemaa-jouab-ee-trisse-juba-800ndat-korda>

Lugesime hindamisel õigeks "3 miljonit korda", pidades järelkuulatuima saatena silmas "Müstilist Venemaad". On aga oluline märkida, et mõnigi vastaja viitas ka "Õhtujutule", mida juba 2018. aasta aprilli seisuga oli järelkuulatud "ligi 3 miljonit korda" (nt <https://vikerraadio.err.ee/925342/ohtujutt-kaks-karglejat>), kusjuures nagu üks vastaja täiesti loogiliselt arutles, võis "Õhtujutu" järelkuulatavus sama aasta novembriks olla juba suuremgi kui "Müstilisel Venemaal". Kuna Vikerraadio ei paku meile head ja ühest ülevaadet enim järelkuulatud saadete kohta, on meie hinnangul õiglase lugeda 2 punkti vääriliseks ka need vastused, kus mainitakse 3 miljonit vaatamist seoses "Õhtujutuga".

6. Miks on "Tröösiku" kummikommid aluspesu kujulised? 2p

Vastus: Need teismeliste tähelepanu püüdma mõeldud kommid on inspireeritud Bart Simpsoni ütlusest "Eat my shorts!". Pergale haaras sõnasabast kinni ja tegigi vastavakujulised kummikommid.

Allikas: <https://thedieline.com/community/1903>

7. Mis on päkapiku nimi ja kus linnas ta raamatut loeb? 3p

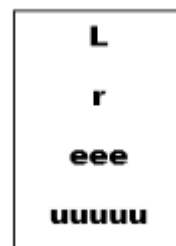

Foto allikas: Lepik, K. 2019, erakogu
Vastus: Ossolinek, loeb Wroclawis raamatut.
Allikas: <http://krasnale.pl/krasnal/ossolinek/> või
<http://krasnale.pl/en/krasnal/ossolineo/>

8. On terve hulk inimesi, kes väga tahaksid raamatukokku minna, kuid miskipärast sinna ei jõua. Mis neid kõige enam sealjuures takistab? 2p

Vastus: Ajapuudus.

Allikas: Muuseumide ja raamatukogude külastajate ja mittekülastajate uuring 2018
https://www.kul.ee/sites/kulminn/files/muuseumide_ja_raamatukogude_kulastajate_ja_mittek_ulaastajate_uuringu_lopparuanne_0.pdf

9. Lahenda see kümnest tähest koosnev mõistatus! 2p

Vastus: Suurel härral kolmed viisud.

Allikas: Eesti valemõistatused: http://www.folklore.ee/Valemid/tyybid_eraldi?tyyp=212

10. Millised kaks väga tähtsat lisakohustust määrati Tartu linnas Friedrich Georg Wilhelm Struvele tema öistel tähevaatlustel? 3p

Vastus: Talle määrati Tartu ülikooli poolt rektori öövolitused, sest 1830. aastail kehtis Tartu Ülikoolis autonoomia, see tähendab, kui üliõpilased olid linnas pahateo sooritanud, piisas sellest, et nad jooksid peahoone ette platsile. Siit algas linnavõimudele puutumatu territoorium, kus kohut võisid mõista ainult ülikooli volitatud esindajad. Üldiselt olid tudengid nobedad, kuid need, kes jäid linnavõimu kätte tuli toimetada TÜ rektori juurde karistust saama. Et sellised korrarikumised toimusid peamiselt öösiti, siis oli rektoril sageli uni häiritud. Nii ta

leidiski olukorrale sobiva lahenduse, sest Struve oli kogu aeg öösel üleval. Rektor delegeeris talle öörektori volitused. Kuna tornist on hea ülevaade linnale, siis pöördusid ka Tartu linna esindajad tema poole, et ta võtaks enda peale tuletõrjevalve, et tulevahid saaksid ristiinimeste kombel öösel rahulikult magada.

Allikas: Mägi, R. jt. toim. (2004). Jalutuskäik Tartu Ülikoolis – <https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/13254>, Astronoom Tõnu Viigi kodulehekülj: http://viik.planet.ee/Struve_Tartus.pdf, Eesti100aaret.ee <https://eesti100aaret.ee/tartu-ulikool/>

11. Missuguses loomemajanduse valdkonnas on ekspordi osakaal kogutulust suurim? 2p
Vastus: Meelelahutustarkvara - 96,7 %

Allikas: Loomemajandus - konjunktuuriinstituut - <http://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/>
Allikana sobib ka sama aruanne Kultuuriministeeriumi koduleheküljelt: https://www.kul.ee/sites/kulminn/files/1._eesti_lm_olukorra_uuring_ja_kaardistus_yldosa.pdf ja vastav uudis ERRi veebilehelt: <https://kultuur.err.ee/828650/loomemajanduse-olukorra-uuring-sektor-on-kiiresti-arenenud-kuid-koostoo-jatab-soovida>

12. Eestikeelses meedias on kajastatud uudist sellest, kuidas egiptoloog Gaston Masperol oli vaja vaarao säilmed Prantsusmaale toimetada, kuid tolliametnik pidas ta kinni ja nõudis maksu. Missuguse kaubaartiklina võeti vaarao tollis arvele? 2p
Vastus: Kuivatatud kala.

Allikas: Eesti Postimees, 1. Nov 1889, lk 3 - <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=eestipostimees18891101.2.11>

13. Kadri on 40-aastane raamatukoguhoidja ühes väikeses Eestimaa asulas. Kadri netopalk on 600 eurot ja ta ei ole liitunud II ega III pensionisambaga. Kui suurt pensioni hakkab Kadri 2044. aastal pensionile jäädes saama? 2p

Vastus: Pensioni kalkuleerimine on kompleksne ülesanne, ning oleme nõus nende võistlusel osalenutega, kes oleksid soovinud meie hüpoteetilise raamatukoguhoidja kohta täiendavat infot: näiteks, kui vanalt ta tööle läks, kas tal lapsi ka on, või mis on olnud tema palk näiteks varasematel aastatel. Praegusel juhul tuleb arvestada, et Kadri hakkaks saama vanaduspension (I samm), mis koosneb:

- baasosast – 1. aprilli 2019. a. seisuga 191,6496 eurost,
- staažiosast – sel juhul lähevad tööaastad arvesse 1998. a. detsembrini. Kuna Kadri oli siis alles 19-aastane, on küllalt ebatõenäoline, et talle makstakse tulevikus pensioni staaži alusel; või siis on staaži osakaal Kadri puhul marginaalne,
- kindlustusosast, mille suurus sõltub kindlustusosakute summast, mida arvutatakse alates 1. jaanuarist 1999 ja mida arvestatakse pensionisaaja eest makstud sotsiaalmaksu alusel. Siin tulebki mängu küsimus, kas Kadri on vahepeal saanud praegu märgitud summast vähem või rohkem palka. Oletades, et tema netopalk ja sellest tuletatav brutopalk on olnud stabiilselt umbes pool keskmisest palgast, määratakse Kadri pensioni kindlustusosakud koefitsiendiga 0,5. Kadri tööaastaid koguneb ettenähtud ajal, s.o 65-aastaselt pensionile minnes umbes 40-45, seega mõjutavad Kadri pensioni ka u 20-22,5 pensioniosakut. Kindlustusosakute arvelt saab Kadri seega pensioni 132-146 eurot.

Kokku võib seega arvata, et Kadri pension jääb 2044. aastal 323-337 euro suuruse järku. Vastuse eest laekuvad punktid proportsionaalselt Kadri pensioniga: kes pakkus tema pensioniks ainult baasosa suurust, saab 0,5 punkti. Kes proovis arvestada aga erinevate vanaduspension komponentidega, saab oma vastuse eest 1 punkti.

Allikas: Vanaduspension - <https://www.pensionikeskus.ee/i-samm/riiklik-pension/vanaduspension/>; Vanaduspension ehk I samba kalkulaator - <https://www.pensionikeskus.ee/eesti-pensionisusteem/kalkulaatorid/1-samba-kalkulaator/>; Pensionikalkulaator - <https://e.seb.ee/ip/ipank.p?act=PENSIONPLAN&lang=EST>

14. Millal töötas Tõnu Õnnepalu Pariisi Eesti Instituudi juhatajana? 2p

Vastus: Tegelikult see on üks sedasordi küsimusi, millele head ja ametlikku vastust internetist ei leia. Kõige täpsema vastuse annab artikkel „Eesti tutvustamine viireleb rahapuuduse varjus“, kust saab kätte vastuse teatud süvenemise järel: „detsembrini [2001] töötas aastase lepingu alusel Tõnu Õnnepalu [Eesti Instituudi Pariisi filiaalis]. Seega loeme õigeaks variandi „aastal 2001“.

Allikad, millest saab vihjeid:

- Eelteade 31.10.2000, et Õnnepalu asub juhtima avatavat filiaali (teade Eesti Päevalehes) – <https://epl.delfi.ee/kultuur/onnepalu-juhik-eesti-instituuti-pariisis?id=50793487>
- 23. aprillil 2001 avati instituut (teade Eesti Päevalehes) – <https://epl.delfi.ee/valismaa/tana-avatakse-pariisis-eesti-instituut?id=50877552>
- 26. veebruaril 2002 artiklis „Eesti tutvustamine viireleb rahapuuduse varjus“ mainitakse, et Tõnu Õnnepalu töötas Eesti Instituudi Pariisi filiaalis detsembrini [2001] aastase lepingu alusel (uudisluug Eesti Päevalehes) – <https://epl.delfi.ee/kultuur/eesti-tutvustamine-viireleb-rahapuuduse-varjus?id=50915345>
- Direktori vahetus võiks toimuda 2002. a. esimeses pooles, kuid Eesti Instituudi arhiivis ei öelda selle kohta midagi - <http://arhiiv.estinst.ee/est/uudised/2002/c/20021/>
- 18. aprillil 2002 mainitakse Anneli Kavaldit (ACTIVITÉS DE L'ASSOCIATION FRANCE-ESTONIE) – <http://www.france-estonie.org/activites-de-lassociation-france-estonie/>
- 2002 suvel on uus juht Anneli Kavald - (Eesti Päevaleht = Estniska Dagbladet, 27 juuni 2002, lk 11) – <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=estdagbladet20020627&e=-----et-25--1--txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA----->

15. Ühele eesti kirjanikule ja tõlkijale meeldib väga joosta. Nimeta see loomeinimene ja pane kirja, mitu raamatut on ta tõlkinud keelest, mida räägitakse riigis, kus ta on läbinud oma kõige pikema distantsi! 3p

Vastus: Margus Konnula ehk Contra - ta on läbinud oma pikima jooksudistantsi Eestis ja Lätis (jooks Tartust Liepasse, 163 km) ning tõlkinud läti keelest eesti keelde üksteist teost.

Allikad: Marathon100.com (võrdluseks teiste distantsidega),

Contra blogi, kus on juttu sellest, et ta selle distantsi ka päriselt lõpetas: <https://konnulacontra.wordpress.com/2017/10/10/jooks-veidenbaumsist-veidenbaumsini/> ja ESTER (otsida tuleb nii Margus Konnula kui ka Contra nime all tõlgitud teoseid!).

16. Leia üles TÜ raamatukogu kõige vanem postkaart. Mis on kirjas selle pöördel? 2p

Vastus: DIGARis leidub kuus vana postkaarti, millel on kujutatud Tartu Ülikooli raamatukogu. Kui kasutada sorteerimisfunktsiooni „vanemad enne“, suunab DIGAR kasutaja pisut eksiteele: ESTERi bibliograafiliste andmete kohaselt on selle sorteerimise puhul vanimad postkaardid loetelus kolmas ja neljas, mõlemad dateeritud 1900ndatele. Kui vaadata ka infot postitempli kohta, võib teatud ettevaatusega lugeda vanimaks postkaardiks loetelus kolmanda postkaardi, mis on saadetud 1904. aastal. Selle pöördel on kirjas **adressaat ja sihtkoht**: „Gospodin Reinhold Paas. Gor. Arensburg - ...“.

Allikas: DIGAR, valida tuleb Pildimaterjal / Postkaardid / Tartu Ülikooli raamatukogu, seejärel tutvuda postkaartide kirjetega ESTERis ja püüda lugeda postkaardi pöördel kirjutatud. Dorpat: Universitäts-Bibliothek – <https://www.digar.ee/arhiiv/et/pildimaterjal/4980>

17. Gilgameš oli Sumeri poolmüütiline valitseja, kes on Gilgameši eepose nimikangelane. Gilgameši elust on teada vähe, kuid Sumeri kuningate nimekirjas kirjutatakse tema kohta nii:

112. Gilgameš

113. kelle isa oli demon

- 114. Kuluba isand
- 115. 126 aastat valitses
- 116. Ur-Nungal
- 117. Gilgameši poeg
- 118. 30 aastat valitses
- 119. Udul-kalama
- 120. Ur-Nungali poeg
- 121. 15 aastat valitses.

Kuidas näeb välja nende ridade transliteratsioon sumeri keelest? Lisa vastavad read.
2p

Vastus: Sumeri kuningate nimekirjas seisab nii:

112. ^dgilgameš₃

113. ab-ba-ni lil₂-la₂

114. en kul-ab-ba-ke₄

115. mu 126 i₃-ak

116. ur-^dnun-gal

117. dumu ^dgilgameš₂

118. mu 30 i₃-ak

119. u-dul₃-kalam-ma

120. dumu {ur-^dnun-gal-ke₄} {(ms. Su1 has instead:) ur-lugal-ke₄}

121. mu 15 i₃-ak

Allikas: <http://etcsl.orinst.ox.ac.uk/cgi-bin/etcsl.cgi?text=c.2.1.1&display=Crit&charenc=gcirc#>

18. The Sound Agency asutaja, heli- ja kommunikatsiooniekspert on pidanud kõne, mille salvestist on vaadatud üle 37 miljoni korra. Kuidas on selle eksperdi nimi ja mis on selle kõne ingliskeelne pealkiri? 3p

Vastus: Julian Treasure, "How to speak so that people want to listen?"

Allikas:

https://www.ted.com/talks/julian_treasure_how_to_speak_so_that_people_want_to_listen?referrer=playlist-the_most_popular_talks_of_all

19. See 17.11.1868 hukkunud laevavrakk asub Viirelaiu lähistel (Saaremaa). Vastuseks kirjuta laevavraki nimi. 2p

Vastus: Fortuna

Allikas: <https://register.muinas.ee/public.php?menuID=wreckregistry&action=view&id=1263>

20. Millisest olulisest tollal 45 aasta tagusest sündmusest kirjutati The New York Timesi veebilehe esilehel 23. veebruaril 1999? 2p

Vastus: Juttu oli lastehalvatuse vastu vaksineerimisega alustamisest.

Allikas: <https://web.archive.org/web/19990223214904/http://www6.nytimes.com/>